

سیر آفاقی و انفسی در موالید ثلاث با تکیه بر مصیبت‌نامه عطار

حسین فقیهی^۱، فاطمه رضایی^۲

^۱ دانشیار گروه ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و زبان‌ها، دانشگاه الزهراء تهران، تهران، ایران

^۲ دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عرفانی، دانشکده ادبیات و زبان‌ها، دانشگاه الزهراء تهران، تهران، ایران

چکیده

یکی از مباحث موردتوجه شعرا و نویسندگان در همه ادوار تاریخ، بحث سفر و مباحث پیرامون آن بوده است تا جایی که برخی از اینان آثاری با همین عنوان یعنی «سفرنامه» پدید آورده‌اند که به نظر می‌رسد منشأ بخشی از این توجه، قرآن و آموزه‌های دینی ماست که خداوند در قرآن به کرات و در آیات مختلف بندگان را با لفظ «سیروا» دعوت به سفر می‌کند. علاوه بر این با گسترش تصوف نیز، بحث سفر یکی از مباحث موردتوجه عرفا شد تا جایی که صوفیه در کتب آداب الصوفیه، بخشی را با عنوان آداب سفر اختصاص دادند. عطار یکی از عرفا و شاعرانی است که «سفر» در آثارش نمود چشمگیری داشته تا جایی که الهی‌نامه و مصیبت‌نامه او به نوعی یک سفرنامه‌اند که البته بیشتر به بعد سفر روحانی پرداخته است. ما در این جستار بر آن شدیم تا با تحلیل بخشی از مصیبت‌نامه او (سفر سالک فکرت در موالید ثلاث) به تحلیل دیدگاه وی در باب سیر آفاقی و انفسی پردازیم تا جایگاه هر کدام از این اقسام سیر از دیدگاه عطار بر ما روشن شود که با توجه به نتایج حاصل از تحقیق معلوم گردید که سیر انفس در دیدگاه عطار از جایگاه والایی برخوردار است و سیر در آفاق جز ملالت و تنگ‌دلی حاصلی به همراه ندارد.

واژه‌های کلیدی: سفر، آفاق، انفس، مصیبت‌نامه، عطار، موالید ثلاث.

مطالعات ادبیات، عرفان و فلسفه

دوره ۴، شماره ۲، بهار ۱۳۹۷، صفحات ۹۹-۹۱